

Retningslinjer om meddommeres digitale tilgang til straffesaksdokumenter før, under og etter hovedforhandling

Innholdsfortegnelse

I. Retningslinjenes bakgrunn mv	2
Bakgrunn	2
Fastsettelse og senere evaluering	2
II. Begrepsavklaringer og presiseringer	2
III. Retningslinjenes nærmere innhold	3
1. Virkeområde	3
2. Tiden før hovedforhandling	3
a. Tiltalebeslutning og påtalemyndighetens bevisoppgave	3
b. Utdrag av skriftlige bevis og øvrige prosessdokumenter fra påtalemyndigheten	3
c. Digital kopisak	3
d. Prosessdokumenter fra forsvarere, bistandsadvokater og sakkyndige	3
3. Under hovedforhandling	3
a. Utdrag av skriftlige bevis og øvrige prosessdokumenter fra påtalemyndigheten	3
b. Prosessdokumenter fra forsvarere, bistandsadvokater og sakkyndige	3
c. Digital kopisak	4
4. Tiden etter hovedforhandling og fram til dom er avsagt	4
5. Retningslinjenes ikrafttredelse	4
IV. Merknader til de enkelte punktene i retningslinjene	4
Til pkt. 1, retningslinjenes virkeområde	4
Til punkt 2, tiden før hovedforhandling	5
Til punkt 3, under hovedforhandling	6
Til punkt 4, tiden etter hovedforhandling og fram til dom er avsagt	7

I. Retningslinjenes bakgrunn mv

Bakgrunn

Retningslinjene er utarbeidet med utgangspunkt i [lov av 18. juni 2021 nr. 122](#) om endringer i straffeprosessloven mv. (aktiv saksstyring mv.) og tilhørende forarbeider - [Prop L 146 L \(2020-2021\)](#). I proposisjonen punkt 6.4.1 og 6.4.2 er det forutsatt at Domstoladministrasjonen gir nærmere retningslinjer om hvilke dokumenter meddommerne skal ha tilgang til, og når tilgangen skal gis.

Innholdet i retningslinjene er utarbeidet i samarbeid med fagressurser fra domstolene.

Et høringsnotat med forslag til retningslinjer ble 14. juni 2022 sendt på høring til alle tingrettene, Riksadvokaten og Advokatforeningen, med frist til 22. juni 2022 for uttalelse. Det innkom seks høringssvar.

Fastsettelse og senere evaluering

Retningslinjene er fastsatt av Domstoladministrasjonen og gitt virkning fra 1. juli 2022.

Det tas sikte på å evaluere retningslinjene innen ni måneders virketid, og med bakgrunn i tingrettenes, aktørenes og eventuelt meddommeres praktiske erfaringer, vurdere behovet for eventuelle endringer i retningslinjenes innhold.

II. Begrepsavklaringer og presiseringer

Utdrag av skriftlige bevis

er en sammenstilling av skriftlige bevis som skal føres for retten i medhold av straffeprosessloven § 302, og som skal sendes retten når påtalemyndigheten har besluttet å reise tiltale, jf. § 262 første ledd bokstav c). Dette utgjør en egen dokumentkategori i Lovisa.

Digital kopisak

er en digital sammenstilling av alle dokumentene i straffesaken, det vil si dokumentene retten kan gjøre seg kjent med i medhold av straffeprosessloven § 274 a. Dette utgjør en egen dokumentkategori i Lovisa.

Fagdommeren

benyttes i retningslinjene som benevnelse på den interne dommeren som har saken til behandling, enten dette er saksforberedende dommer eller hovedforhandlingsdommeren.

Gjøres tilgjengelig

Alminnelige meddommere gis lesetilgang til dokumentene i Aktørportalen, uten adgang til å laste de ned eller skrive de ut.

Det er bare dokumenter som journalføres i Lovisa som kan gjøres tilgjengelig for meddommere gjennom Aktørportalen. I Lovisa føres kun PDF-filer, inklusiv bildebevis som er inntatt i PDF-dokumentene. Øvrige filtyper, som for eksempel bilder, lydfiler eller videoer blir ikke gjort tilgjengelig for meddommere gjennom Aktørportalen.

III. Retningslinjenes nærmere innhold

1. Virkeområde

Retningslinjene gjelder meddommeres digitale tilgang til saksdokumenter i tiden før, under og etter hovedforhandling i straffesaker som behandles av tingrettene.

2. Tiden før hovedforhandling

a. Tiltalebeslutning og påtalemyndighetens bevisoppgave

Tiltalebeslutning og påtalemyndighetens bevisoppgave skal rutinemessig gjøres tilgjengelig for meddommerne 14 dager før hovedforhandlingens start.

Eventuell tilleggs-tiltalebeslutning og tilleggs-bevisoppgave skal rutinemessig gjøres tilgjengelig for meddommerne 14 dager før hovedforhandlingens start, eller så snart de føres inn i Lovisa dersom de kommer inn til retten etter nevnte tidspunkt.

b. Utdrag av skriftlige bevis og øvrige prosessdokumenter fra påtalemyndigheten

Utdrag av skriftlige bevis og øvrige prosessdokumenter fra påtalemyndigheten skal normalt ikke gjøres tilgjengelig for meddommerne før hovedforhandlingen.

Fagdommeren kan i særlige tilfeller bestemme at slike dokumenter helt eller delvis skal gjøres tilgjengelig for meddommerne før hovedforhandlingen. Påtalemyndigheten, forsvareren og eventuelt bistandsadvokaten bør gis anledning til å uttale seg før slik tilgang gis. Tilgangen gis som vedlegg til et dokument, som manuelt gjøres tilgjengelig for meddommerne.

c. Digital kopisak

Digital kopisak skal ikke gjøres tilgjengelig for meddommerne før hovedforhandlingen.

d. Prosessdokumenter fra forsvarere, bistandsadvokater og sakkyndige

Forsvareres og bistandsadvokaters bevisoppgaver skal, forutsatt at de er inngitt i et separat dokument, rutinemessig gjøres tilgjengelig for meddommerne 14 dager før hovedforhandlingens start.

Øvrige prosessdokumenter fra forsvarere, bistandsadvokater og sakkyndige skal normalt ikke gjøres tilgjengelig for meddommerne før hovedforhandlingen. Fagdommeren kan i særlige tilfeller bestemme at slike dokumenter helt eller delvis skal gjøres tilgjengelig for meddommerne før hovedforhandlingen. Påtalemyndigheten, forsvareren og eventuelt bistandsadvokaten bør gis anledning til å uttale seg før slik tilgang gis. Tilgangen gis som vedlegg til et dokument, som manuelt gjøres tilgjengelig for meddommerne.

3. Under hovedforhandling

a. Utdrag av skriftlige bevis og øvrige prosessdokumenter fra påtalemyndigheten

Utdrag av skriftlige bevis og øvrige prosessdokumenter fra påtalemyndigheten skal – med mindre fagdommeren bestemmer noe annet – rutinemessig gjøres tilgjengelig for meddommerne ved hovedforhandlingens start eller så snart de foreligger etter dette tidspunkt.

b. Prosessdokumenter fra forsvarere, bistandsadvokater og sakkyndige

Forsvareres og bistandsadvokaters prosessdokumenter skal – med mindre fagdommeren bestemmer noe annet – rutinemessig gjøres tilgjengelig for meddommerne ved hovedforhandlingens start eller så snart de foreligger etter dette tidspunkt. Det samme gjelder sakkyndiges utredninger.

c. Digital kopisak

Digital kopisak skal normalt ikke gjøres tilgjengelig for meddommerne under hovedforhandlingen.

Fagdommeren kan i særlige tilfeller bestemme at *digital kopisak* helt eller delvis skal gjøres tilgjengelig for meddommerne ved hovedforhandlingens start eller underveis i hovedforhandlingen. Påtalemyndigheten, forsvareren og eventuelt bistandsadvokaten bør gis anledning til å uttale seg før slik tilgang gis. Tilgangen gis som vedlegg til et dokument, som manuelt gjøres tilgjengelig for meddommerne.

4. Tiden etter hovedforhandling og fram til dom er avsagt

Dokumenttilgangen som meddommerne er gitt før og under hovedforhandling opprettholdes fram til dom er avsagt.

Fagdommeren kan ved behov bestemme at meddommerne under rådslagningen og senest fram til dom er avsagt skal gis tilgang til dokumenter som de så langt ikke har hatt tilgang til etter unntaksregelen i retningslinjene punkt 3 a og b.

5. Retningslinjenes ikrafttredelse

Retningslinjene gjelder med virkning fra 1. juli 2022.

IV. Merknader til de enkelte punktene i retningslinjene

Til pkt. 1, retningslinjenes virkeområde

Retningslinjene gjelder tilgangen meddommere i en straffesak skal ha til dokumenter tilhørende saken.

Retningslinjene bygger på behovet for at meddommere, som likeverdige medlemmer av retten, gis tilgang til dokumenter som er relevante for den samlede rettens behandling av saken, noe som også forutsettes i [Prop L 146 L \(2020-2021\)](#). Dette behovet vil ikke i tilstrekkelig grad kunne ivaretas kun gjennom visning av dokumentene i retten. Videre bygger retningslinjene på domstolenes praktiske behov for å avklare meddommeres habilitet i forkant av hovedforhandlingen.

Tilgangen gis i praksis gjennom Aktørportalen, og retningslinjene omfatter først og fremst digital tilgang til dokumenter for meddommere som er registrert som brukere av Aktørportalen.

Portalen er foreløpig ikke utviklet for meddommere som skal gjøre tjeneste i lagmannsretten, og retningslinjene er av den grunn begrenset til å gjelde meddomsrettssaker i tingretten.

Alminnelige meddommere har kun lesetilgang gjennom Aktørportalen, og har ikke adgang til å laste ned eller skrive ut dokumenter som de gis tilgang til gjennom portalløsningen. Meddommerne har kun tilgang til informasjon i saker de er innkalt til, og tilgangen til saksinformasjonen faller bort hvis saken faller bort, meddommeren gis fritak eller saken omberammes. Det samme gjelder når saken er avgjort.

Meddommere blir gjort kjent med taushetsplikten og bevisstgjort sitt ansvar for å hindre spredning av dokumentene mv., både i den faste informasjonen som blir sendt til alle meddommere som får innkalling i en sak, og i brukervilkårene til Aktørportalen.

For å få tilgang til Aktørportalen må meddommerne identifisere seg ved bruk av ID-porten, og handlingene de utfører inne i portalen blir logget. Det framgår av loggen hvilke dokumenter meddommerne har sett på og når.

Tilgjengeliggjøring av straffesaksdokumenter til meddommere i Aktørportalen gir på flere punkter bedre informasjonssikkerhet enn den som fulgte av tidligere praksis når meddommerne fikk sendt eller utlevert dokumentene i papirformat.

Tilgjengeliggjøring gjennom Aktørportalen reduserer risikoen for misbruk eller spredning av dokumentene sammenlignet med andre løsninger som domstolene ellers måtte ty til. Utsending ved e-post eller andre tjenester som lar meddommere laste ned dokumentene, gir ingen mulighet til å begrense tilgangen over tid og hindrer ikke deling med uvedkommende. Aktørportalen er av den grunn den foretrukne kanal for elektronisk kommunikasjon med meddommerne.

Til punkt 2, tiden før hovedforhandling

For at en eventuell inhabilitet hos meddommere skal kunne avklares i god tid før hovedforhandlingen, skal *tiltalebeslutning og påtalemyndighetens bevisoppgave* rutinemessig gjøres tilgjengelig for meddommerne 14 dager før tidspunktet for hovedforhandling, jf. punkt 2 a. Det samme gjelder en eventuell *tilleggs-tiltalebeslutning og tilleggs-bevisoppgave*. Dersom disse kommer inn på et senere tidspunkt, gjøres de tilgjengelig for meddommerne i Aktørportalen så snart de er ført i Lovisa. Tilgjengeliggjøringen i Aktørportalen genereres automatisk.

Tilsvarende gjelder *forsvareres og bistandsadvokaters bevisoppgave*, forutsatt at disse inngis i et separat dokument, jf. punkt 2 d. Dersom oppgaven over bevisene er innlemmet i et prosesskriv for øvrig, er det ikke praktisk gjennomførbart å gjøre denne informasjonen automatisk tilgjengelig for meddommerne gjennom Aktørportalen.

Dokumenter i kategorien *utdrag av skriftlige bevis*, som påtalemyndigheten fra 1. juli 2022 skal oversende sammen med tiltalebeslutning og bevisoppgave i medhold av straffeprosessloven § 262 første ledd c), skal normalt ikke gjøres tilgjengelig for meddommerne i forkant av hovedforhandlingen, jf. punkt 2 b. Det samme gjelder påtalemyndighetens øvrige prosessdokumenter. Heller ikke skriftlige bevis og øvrige prosessdokumenter fra forsvarere og bistandsadvokater eller sakkyndiges dokumenter skal rutinemessig gjøres tilgjengelig for meddommerne i forkant av hovedforhandlingen.

Dette er dokumenter meddommerne normalt ikke har behov for å gjøre seg kjent med på dette stadiet av prosessen. Hensynet til bevisumiddelbarhet og til faren for at meddommerne danner seg en forhåndsoppfatning og får et ensidig fokus på saken, tilsier at de som den klare hovedregel ikke skal gis tilgang til bevisene i saken i tiden før hovedforhandlingen.

Det kan likevel gjøres unntak fra dette utgangspunktet når det foreligger behov for å gi meddommere tilgang til dokumenter i denne kategorien før hovedforhandlingen. Unntak bør forbeholdes tilfeller hvor det foreligger særlige grunner til å gi meddommerne slik forhåndstilgang. Fagdommeren kan i disse tilfellene bestemme at slike dokumenter helt eller delvis gjøres tilgjengelig for meddommerne i forkant av hovedforhandlingen. Påtalemyndigheten, forsvareren og eventuelt bistandsadvokaten bør gis anledning til å uttale seg før slik tilgang gis. Tilgangen gis ved oversendelse av et eget dokument, som opprettes i Lovisa og tilgjengeliggjøres i Aktørportalen. Dette sikrer notoritet om hvilke dokumenter meddommere er gitt tilgang til og når slik tilgang er gitt.

Dokumenter i kategorien *digital kopisak*, som retten kan gjøre seg kjent med i medhold av straffeprosessloven § 295 jf. § 274 a, skal ikke gjøres tilgjengelig for meddommerne før hovedforhandlingen. Dette er dokumenter meddommerne normalt ikke har behov for, og i alle fall ikke på dette stadiet av prosessen.

Tilgangen som en meddommer er gitt i medhold av punkt 2 faller automatisk bort dersom det av ulike grunner trekkes nye meddommere eller saken omberammes.

Til punkt 3, under hovedforhandling

Dokumenter i kategorien *utdrag av skriftlige bevis*, som påtalemyndigheten fra 1. juli 2022 skal oversende sammen med tiltalebeslutning og bevisoppgave i medhold av straffeprosessloven § 262 første ledd c), skal rutinemessig gjøres tilgjengelig for meddommerne i Aktørportalen ved hovedforhandlingens start, jf. punkt 3 a. Dette er en egen dokumentkategori i Lovisa, og tilgjengeliggjøringen i Aktørportalen genereres automatisk.

Påtalemyndighetens øvrige prosessdokumenter skal rutinemessig gjøres tilgjengelig for meddommerne ved hovedforhandlingens start eller så snart de foreligger etter dette tidspunkt. Dette gjelder blant annet redegjørelser, sluttinnlegg, utkast til framdriftsplan, hjelpedokumenter og juridisk utdrag. Det samme gjelder *prosessdokumenter som kommer inn fra forsvarere, bistandsadvokater og sakkyndige*, jf. punkt 3 b. Dette gjelder blant annet tilsvar, utvidet tilsvar, prosesskriv, sluttinnlegg, skriftlige bevis, utkast til framdriftsplan, hjelpedokumenter, juridiske utdrag og sakkyndiges utredninger. Tilgjengeliggjøringen genereres automatisk.

Det klare utgangspunktet er at meddommerne skal ha tilgang til utdraget av skriftlige bevis og prosessdokumentene i sin helhet under hovedforhandlingen. Fagdommeren kan likevel gjøre unntak for tilgjengeliggjøring når dette i særlige tilfeller vurderes som ønskelig. Unntak kan være aktuelt for dokumenter med *særlig skjermingsbehov*, som for eksempel overgrepssbilder.

Informasjonssikkerheten ved å benytte Aktørportalen anses å være tilstrekkelig ivarettatt for alle dokumenter, og det forutsettes ikke at dokumentene rutinemessig gjennomgås for å avdekke særskilt skjermingsverdige dokumenter. Når det likevel kan være aktuelt å unnta dokumenter fra tilgjengeliggjøring for meddommerne, bør det rettes et tidlig fokus på identifisering av slike dokumenter under saksforberedelsen. For at det praktisk skal la seg gjøre å unnta enkelte dokumenter fra tilgjengeliggjøring i Aktørportalen, kan dette håndteres ved at dokumentene sendes inn som separate filer til domstolen. Påtalemyndighetens *utdrag av skriftlige bevis* kan for eksempel sendes på nytt i to filer, der dokumentene som er besluttet skjermet inntas i en egen fil.

Det er bare dokumenter som journalføres i Lovisa som kan gjøres tilgjengelig for meddommere i Aktørportalen. I Lovisa føres kun PDF-filer, inklusiv bildebevis som er inntatt i PDF-dokumentene. Øvrige filtyper, som for eksempel bilder, lydfiler og videoer, blir følgelig ikke gjort tilgjengelig for meddommerne gjennom Aktørportalen.

Dokumenter i kategorien *digital kopisak*, som retten kan gjøre seg kjent med i medhold av straffeprosessloven § 295 jf. § 274 a, skal normalt ikke gjøres tilgjengelig for meddommerne. I den grad dokumentene er relevante for behandlingen av prosessuelle tvister som skal behandles av alle rettens medlemmer, kan fagdommer bestemme at disse dokumentene gjøres tilgjengelig for meddommerne ved hovedforhandlingens start eller underveis i hovedforhandlingen. Påtalemyndigheten, forsvareren og eventuelt bistandsadvokaten bør gis anledning til å uttale seg før

slik tilgang gis. Tilgangen gis ved oversendelse av et eget dokument, som opprettes i Lovisa og tilgjengeliggjøres i Aktørportalen. Dette sikrer notoritet om hvilke dokumenter meddommere er gitt tilgang til og når slik tilgang er gitt.

Til punkt 4, tiden etter hovedforhandling og fram til dom er avsagt

Meddommere beholder dokumenttilgangen de er gitt før og under hovedforhandling fram til dom er avsagt. Ved behov kan fagdommeren bestemme at meddommerne under rådslagningen og senest fram til dom er avsagt skal gis tilgang til dokumenter som har vært unntatt fra meddommernes dokumenttilgang, jf. punkt 3 a og b.